

INFORMACJA**DOTYCZĄCA TESTÓW URZĄDZEŃ DO WERYFIKACJI AUTENTYCZNOŚCI
BANKNOTÓW LUB SORTOWANIA WEDŁUG JAKOŚCI OBIEGOWEJ****I. Definicje**

Użyte w niniejszej informacji określenia oznaczają:

1. NBP – Narodowy Bank Polski;
2. Zarządzenie 19/2016 – Zarządzenie nr 19/2016 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 17 sierpnia 2016 r. w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki;
3. Banknoty – banknoty waluty polskiej będące prawnym środkiem płatniczym wszystkich emisji;
4. Urządzenie – urządzenie przeznaczone do weryfikacji autentyczności lub jakości obiegowej banknotów, podlegające testom zgodnie z Zarządzeniem 19/2016;
5. Typ urządzeń – grupa urządzeń jednego producenta, wyposażonych w podzespoły i elementy programu zapewniających realizację funkcji weryfikacji autentyczności i jakości obiegowej banknotów w jednakowy sposób, rozróżniane według producenta, nazwy modułu, typu skanera lub funkcji sensorów, producenta skanera, firmware skanera lub urządzenia, pliku waluty;
6. Urządzenie typowe – urządzenie reprezentujące określony typ urządzeń;
7. Urządzenie wzorcowe – urządzenie typowe, które przeszło testy z udziałem NBP z wynikiem pozytywnym;
8. Urządzenie dodatkowe – urządzenie, które zgodnie z pisemną deklaracją dostawcy lub producenta reprezentuje określony typ urządzeń oraz procesuje banknoty w zakresie autentyczności i jakości obiegowej w sposób identyczny jak urządzenie wzorcowe danego typu;

9. Przedsiębiorca – uczestnik obrotu gotówkowego zajmujący się profesjonalnie procesowaniem banknotów lub dostawą urządzeń przeznaczonych do weryfikacji jakości lub autentyczności banknotów, służących do ponownego wprowadzania banknotów do obrotu, w tym w szczególności banki, firmy którym powierzono czynności przeliczania i sortowania banknotów, producenci lub dostawcy urządzeń, niezależni operatorzy sieci bankomatowych i serwisanci.

II. Zasady prowadzenia testów

1. Wprowadzenie obowiązku testowania urządzeń, zgodnie z § 7 ust. 4 pkt 1 Zarządzenia 19/2016, ma na celu systematyczne sprawdzanie, czy urządzenia weryfikujące autentyczność lub jakość obiegową banknotów spełniają wymagania określone w załączniku nr 3 do Zarządzenia 19/2016 oraz klasyfikują banknoty zgodnie z załącznikiem nr 4 do Zarządzenia 19/2016 oraz sprawdzają jakość obiegową banknotów zgodnie z kryteriami określonymi w załączniku nr 1 do Zarządzenia 19/2016.
2. Obowiązkowi przeprowadzania testów podlegają urządzenia reprezentujące określony typ, które po przejściu testu z wynikiem pozytywnym definiowane są jako wzorcowe. W przypadku konieczności zmiany istotnych dla funkcjonowania urządzenia elementów, w szczególności takich jak plik waluty, detektor, adaptacja programu sortującego, urządzenie należy zgłosić do powtórnego testu z udziałem NBP.
3. Testy urządzeń należy przeprowadzać co najmniej raz w roku. Testy wykonane przed lipcem 2018 r. i zakończone wynikiem pozytywnym zostaną formalnie potwierdzone protokołem wystawionym z datą 1 lipca 2018 r.; testy wykonane w 2018 r. zachowują ważność do 31 grudnia 2019 r.; testy wykonywane począwszy od 1 stycznia 2019 r. są ważne 1 rok; testy powtórne wykonane w IV kw. 2019 r. będą ważne do końca 2020 r.
4. Testy urządzeń z udziałem NBP rozpoczną się formalnie w dniu 1 lipca 2018 i mogą być powtórzone w przypadku negatywnego wyniku testu.
5. Wykaz typów urządzeń przetestowanych z wynikiem pozytywnym będzie zamieszczany na stronie www.nbp.pl.

6. Nie ma konieczności testowania urządzenia, które jest zgodne z urządzeniem wzorcowym wykazanym na stronie www.nbp.pl.
7. Zgłoszenie urządzenia do testów z udziałem NBP może dokonać Przedsiębiorca.
8. Testy urządzeń wykonywane są z wykorzystaniem zestawów testowych i zestawów falsyfikatów przygotowanych i udostępnianych przez NBP, w obecności pracownika NBP.
9. NBP nie ponosi odpowiedzialności za szkody bezpośrednio lub pośrednio wynikające z przeprowadzenia testów, bądź z ogłoszenia, nieogłoszenia lub usunięcia ze strony NBP ich wyników, ani za rezultaty testów.
10. Urządzenie typowe lub dodatkowe może być wykorzystywane do procesowania banknotów przez innego Przedsiębiorcę niż podmiot zgłaszający urządzenie do testu pod warunkiem, że jest ono skonfigurowane lub sparametryzowane w identyczny sposób jak urządzenie wzorcowe.
11. Liczarki wartościowe (np. sortery 1 - 1,5 kieszeniowe) wykorzystywane na etapie końcowym do weryfikacji jakości lub autentyczności banknotów podlegają testom.
12. Niezbędne jest zapewnienie niezmienności ustawień na urządzeniach obsługiwanych przez personel np. poprzez nadanie uprawnień do regulacji ustawień w progu sortowania na wyższy szczebel administracyjny, z wymogiem pisemnej dokumentacji zmian (w wypadku gdy regulacja któregośkolwiek parametru jest wskazana ze względów technologicznych).
13. Testy urządzeń mogą być przeprowadzane w siedzibie NBP lub innej lokalizacji uzgodnionej z NBP i Przedsiębiorcą.
14. Na potrzeby przygotowania urządzeń do spełnienia kryteriów sortowania jakościowego zgodnie z Zarządzeniem 19/2016, NBP przygotowuje zestawy kalibracyjne banknotów, które można nabyć według ich wartości nominalnej, po uprzednim zgłoszeniu takiej potrzeby na adres poczty elektronicznej testyurzadzen@nbp.pl.
15. Wzór protokołu z testów urządzeń stanowi załącznik nr 1 do niniejszej informacji.

16. Wzory wykazów zawierających informacje o typach urządzeń do obsługi banknotów przetestowanych z udziałem NBP z wynikiem pozytywnym stanowią załączniki nr 2 i nr 3 do niniejszej informacji.

III. Sposób wykonywania testów

1. Testy dotyczą oceny poprawności działania urządzenia do obsługi banknotów zgodnie z wymogami określonymi w załącznikach nr 1, 3 i 4 do Zarządzenia 19/2016, w szczególności:
 - a) sprawdzenia, czy urządzenie poprawnie rozpoznaje autentyczne banknoty,
 - b) sprawdzenia, czy urządzenie poprawnie rozpoznaje fałszyfikaty,
 - c) sprawdzenia, czy urządzenie poprawnie sortuje banknoty według jakości obiegowej, o ile posiada taką funkcję,
 - d) sprawdzenia, w jaki sposób urządzenie rozdziela banknoty poszczególnych kategorii,
2. Do przeprowadzania testów wykorzystywane są zestawy banknotów, które zawierają:
 - a) banknoty pochodzące z obiegu jakości obiegowej i bez uszkodzeń mechanicznych w liczbie po 40 szt. każdego nominału i każdej emisji,
 - b) fałszyfikaty banknotów wszystkich dostępnych klas fałszerskich będących w dyspozycji NBP,
 - c) banknoty nienadające się do obiegu:
 - zestaw „20” zawierający 20 szt. banknotów nienadających się do obiegu każdego nominału i każdej emisji,
 - zestaw banknotów posiadających plamy i uszkodzenia mechaniczne składający się z 22 sztuk banknotów nienadających się do obiegu każdego nominału z wyłączeniem banknotów emisji 1994, posiadające uszkodzenia opisane w załączniku nr 1 do Zarządzenia 19/2016, o wymiarach przekraczających wymiary w nim określone.
 - d) Klasyfikacja banknotów na kategorie dokonywana jest zgodnie z załącznikiem nr 4 do Zarządzenia 19/2016, w którym kategorie określone są następująco:
Kategoria 1 - przedmioty nierozpoznane jako banknoty waluty polskiej,
Kategoria 2 – banknoty podejrzane co do autentyczności,

Kategoria 3 – banknoty o niepotwierdzonej autentyczności,

Kategoria 4 – banknoty rozpoznane jako autentyczne i nadające się do obiegu,

Kategoria 5 – banknoty rozpoznane jako autentyczne, ale nienadające się do obiegu.

3. Testy wykonywane są w następujący sposób:

- a) Test nr 1 (z wykorzystaniem zestawu opisanego w pkt 2.a) – poprawna klasyfikacja banknotów autentycznych (kategoria 4 i 5)

Celem testu jest prawidłowe rozpoznanie 40 sztuk banknotów z zestawu testowego we wszystkich obsługiwanych przez to urządzenie orientacjach (zał. nr 4). Wynik testu uznaje się za pozytywny, jeśli urządzenie dokona błędnej kwalifikacji banknotów autentycznych kategorii 4 i 5¹ dla każdego nominału i emisji w nie więcej niż 5% przypadków (tj. 8 nieprawidłowych kwalifikacji).

Urządzenie w trakcie testu powinno mieć wyłączoną funkcję sortowania według jakości obiegowej (jeżeli taką funkcję posiada i jeżeli jej wyłączenie jest możliwe).

- b) Test nr 2 (z wykorzystaniem zestawu opisanego w pkt 2.b) – poprawne rozpoznanie i zatrzymanie falsyfikatów banknotów.

Celem testu jest prawidłowe zaklasyfikowanie falsyfikatów banknotów, oddzielnie dla każdego nominału i emisji, we wszystkich obsługiwanych przez urządzenie orientacjach. Test uznaje się za zakończony wynikiem pozytywnym, jeśli urządzenie zakwalifikuje wszystkie falsyfikaty jako kategoria 2².

- c) Test nr 3 (z wykorzystaniem zestawu opisanego w pkt 2.c) – poprawne sortowanie banknotów według jakości obiegowej (kategoria 4 i 5).

Test przeprowadza się w dwóch etapach, oddzielnie dla każdej wartości nominalnej i emisji banknotów we wszystkich obsługiwanych przez urządzenie orientacjach.

W pierwszym etapie wykorzystywany jest zestaw „20” banknotów nienadających się do obiegu ze względu na poziom zabrudzeń. Wynik testu uznaje się za pozytywny, jeśli

¹ 5% x 40 x 4 = 8

² w szczególnych przypadkach jako kat. 3 lub kat. 1

urządzenie dokona kwalifikacji banknotów nienadających się do obiegu kategorii 5 jako banknoty obiegowe kategorii 4³ łącznie we wszystkich obsługiwanych przez nie orientacjach dla danego nominału i danej emisji w nie więcej niż 10% przypadków (tj. 8 nieprawidłowych kwalifikacji)

W drugim etapie do urządzenia podanych jest 22 szt. banknotów nienadających się do obiegu, posiadających uszkodzenia w postaci plam i defektów mechanicznych⁴. Wynik testu uznaje się za zakończony wynikiem pozytywnym, jeśli urządzenie dokona nieprawidłowej kwalifikacji banknotów łącznie we wszystkich obsługiwanych przez nie orientacjach dla każdego nominału i każdej emisji w nie więcej niż 10% przypadków (tj. 9 nieprawidłowych kwalifikacji)⁵,

³ $10\% \times 20 \times 4 = 8$

⁴ W przypadku urządzeń nie posiadających możliwości technicznych rozpoznawania taśmy klejącej, sortowanie wg tego kryterium nie jest obowiązkowe w okresie najbliższych kilku lat.

⁵ $10\% \times 22 \times 4 = 8,8$; w przypadku uszkodzenia w polu znaku wodnego dopuszcza się klasyfikację jako kat. 2

ZAŁĄCZNIK NR 1

WZÓR PROTOKOŁU Z TESTÓW

Nazwa Przedsiębiorcy wykonującego test		
Dane teleadresowe		
Nazwa urządzenia		
Kategoria		
Producent urządzenia		
Numer seryjny		
Kod identyfikujący typ urządzenia		
Weryfikacja autentyczności (TAK/NIE)		
Sortowanie według jakości obiegowej (TAK/NIE)		
Parametryzacja wzorcowa (TAK/NIE)		
Zatrzymywanie banknotów Kat. 2 (TAK/NIE)		
Zatrzymywanie/niewypłacanie banknotów Kat. 3 (TAK/NIE)		
Data testu		
Wynik testu	Zaliczony ☐	Niezaliczony ☐

Nazwisko i imię oraz podpis osób uczestniczących w teście:

ze strony Przedsiębiorcy

ze strony NBP

.....

.....

TEST NR 1 – Kryterium: nieprawidłowa kwalifikacja łącznie we wszystkich orientacjach nie więcej niż 5% - 8 nieprawidłowych kwalifikacji banknotów dla każdego nominału i każdej emisji

Nominał Emisja 1 -1994	Liczba banknotów	Liczba nieprawidłowych kwalifikacji				Łącznie
Orientacja podawania		1	2	3	4	-
10 zł	40					
20 zł	40					
50 zł	40					
100 zł	40					
200 zł	40					
Nominał Emisja 2 - 2012, 2015, 2016	Liczba banknotów	Liczba nieprawidłowych kwalifikacji				Łącznie
Orientacja podawania		1	2	3	4	-
10 zł	40					
20 zł	40					
50 zł	40					
100 zł	40					
200 zł	40					
500 zł	40					

zaliczony

niezaliczony

TEST NR 2 – Kryterium: 100 % prawidłowych kwalifikacji

Nominał Emisja 1 -1994	Liczba fałszyfikatów ⁶	Liczba nieprawidłowych kwalifikacji			
Orientacja podawania		1	2	3	4
10 zł					
20 zł					
50 zł					
100 zł					
200 zł					
Nominał Emisja 2 - 2012, 2015, 2016	Liczba fałszyfikatów	Liczba nieprawidłowych kwalifikacji			
Orientacja podawania		1	2	3	4
10 zł					
20 zł					
50 zł					
100 zł					
200 zł					
500 zł					

 zaliczony niezaliczony

⁶ Liczba fałszyfikatów w zestawie zależy od liczby dostępnych fałszyfikatów banknotów

TEST NR 3

ETAP 1 – Kryterium: nieprawidłowa kwalifikacja łącznie we wszystkich orientacjach nie więcej niż 10% - 8 nieprawidłowych kwalifikacji banknotów nieobiegowych (kat. 5) jako banknoty obiegowe (kat. 4) dla każdego nominału i każdej emisji

Nominał Emisja 1 -1994	Liczba banknotów kat. 5 (zabrudzenia)	Liczba nieprawidłowych kwalifikacji				Łącznie
		1	2	3	4	
Orientacja podawania		1	2	3	4	-
10 zł	20					
20 zł	20					
50 zł	20					
100 zł	20					
200 zł	20					
Nominał Emisja 2 - 2012, 2015, 2016	Liczba banknotów kat. 5 (zabrudzenia)	Liczba nieprawidłowych kwalifikacji				Łącznie
		1	2	3	4	
Orientacja podawania		1	2	3	4	-
10 zł	20					
20 zł	20					
50 zł	20					
100 zł	20					
200 zł	20					
500 zł	20					

 zaliczony

 niezaliczony

ETAP 2 – Kryterium: błędna kwalifikacja łącznie we wszystkich orientacjach nie więcej niż 10% - 9 nieprawidłowych kwalifikacji banknotów nieobiegowych (kat. 5) jako banknoty obiegowe (kat. 4) dla każdego nominału

Nominał Emisja 2 - 2012, 2015, 2016	Liczba banknotów kat. 5 (plamy i defekty mechaniczne)	Liczba nieprawidłowych kwalifikacji				Łącznie
		1	2	3	4	
Orientacja podawania		1	2	3	4	-
10 zł	22					
20 zł	22					
50 zł	22					
100 zł	22					
200 zł	22					
500 zł	22					

zaliczony

niezaliczony

ZAŁĄCZNIK NR 2

WZÓR WYKAZU URZĄDZEŃ TYPOWYCH PRZETESTOWANYCH Z UDZIAŁEM NBP Z
WYNIKIEM POZYTYWNYM - URZĄDZENIA OBSŁUGIWANE PRZEZ KLIENTA

Nazwa / model urządzenia	Kategoria urządzenia	Producent	Nazwa modułu wpłat / recykulacji	Nazwa / typ skanera	Firmware skanera	Plik waluty / sygnatura	Opis funkcjonalny	Sortownie według jakości obiegowej (tak / nie)	Data ważności testu

ZAŁĄCZNIK NR 3

WZÓR WYKAZU URZĄDZEŃ TYPOWYCH PRZETESTOWANYCH Z UDZIAŁEM NBP Z
WYNIKIEM POZYTYWNYM - URZĄDZENIA OBSŁUGIWANE PRZEZ PERSONEL

Nazwa / model urządzenia	Nazwa skanera lub nazwy i funkcje sensorów	Kategoria urządzenia	Producent	Firmware	Plik waluty	Opis funkcjonalny / obsługiwane nominały	Sortownie według jakości obiegowej (tak/nie)	Data ważności testu

ZAŁĄCZNIK NR 4

KIERUNKI PODAWANIA BANKNOTÓW DO URZĄDZENIA

